Regelink
Ecologie & Landschap

Vleermuisonderzoek

Basisschool 'De Dijsselbloem', Delflandlaan 6, Voorburg

In het kader van de Flora- en faunawet

CONCEPT

In opdracht van: Gemeente Leidschendam Voorburg

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	M.W. van den Hoorn
In opdracht van	Gemeente Leidschendam Voorburg
Naam opdrachtgever	T.J.M. Dobbe
Rapportnummer	RA13060-01
Status rapport	Concept
Datum oplevering rapport	8 november 2013
Aantal pagina's	31
Collegiale toets	M.T. Berghuis
Wijze van citeren	Hoorn, M.W. van den, 2013. Vleermuisonderzoek Basisschool 'De Dijsselbloem', Delflandlaan 6, Voorburg. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport RA13060-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap
Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus en Samenwerkingsverband Ecologie

Inhoudsopgave

1 Inleiding....7

1.1 Aanleiding....7

1.2 Doel....7

1.3 Leeswijzer....7

2 Werkwijze en inspanning....9

2.1 Vleermuizen....9

2.2 Volledigheid inventarisatie....9

3 Omschrijving plangebied....11

4 Resultaten....13

4.1 Per soort....13

4.2 Ruige dwergvleermuis....13

4.3 Per functie....13

4.4 Foerageergebied....13

5 Ingreep....15

6 Toetsing aan de Flora- en faunawet....17

6.1 Effecten....17

6.2 Resultaten toetsing....17

7 Conclusies....19

8 Bronnen....21

8.1 Literatuur....21

8.2 Websites....21

Bijlage 1 Verspreidingskaart....23

Bijlage 2 Flora- en faunawet....25

A. Verbodsbepalingen....25

B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)....26

C. Gedragscodes....27

Bijlage 3 Definities....29

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Leidschendam-Voorburg is van plan om in plangebied Delflandlaan 6, Voorburg, de aanwezige gebouwen van basisschool 'De Dijsselbloem' te slopen.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Regelink Ecologie & Landschap (van Kasteel, 2013) blijkt dat in het plangebied mogelijk beschermde soorten vleermuizen voorkomen. Daarom heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van Gemeente Leidschendam-Voorburg in het plangebied onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en inspanning beschreven, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het vleermuisonderzoek gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 5 omschreven. Vervolgens zijn de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de aanwezige soorten vleermuizen en getoetst aan de Flora- en faunawet (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 volgen de conclusies en aanbevelingen. Ten slotte is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 8).

2 Werkwijze en inspanning

Op 26 mei, 19 juni, 29 augustus en 27 september 2013 is plangebied Basisschool 'De Dijsselbloem', Delflandlaan 6, Voorburg, geïnventariseerd op vleermuizen. De toegepaste onderzoekmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vleermuizen (Tabel 1).

Tabel 1. Datum en tijdstip van en weersomstandigheden tijdens de inventarisaties.

Datum	Tijdstip	Naam medewerker	Weersomstandigheden
26–05-2013	avond	M.W. van den Hoorn	12 ºC, Licht bewolkt, Droog, 0-2 Bft
19-06-2013	ochtend	M.W. van den Hoorn	21 ºC, Licht bewolkt, Droog, 1 Bft
29-08-2013	nacht	M.W. van den Hoorn	17 ºC, Licht bewolkt, Droog, 1 Bft
27-09-2013	nacht	J. van der Drift	10 ºC, Helder, Droog, 2 BftºC

2.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingsfunctie (type: Petterson D240x) werd de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden bepaald, werd een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Roland Edirol R09H). Met behulp van het computerprogramma Batsound werden deze opnamen nader geanalyseerd. Hierbij werden de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen werd de determinatie geverifieerd en het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het voorjaar (tussen mei en augustus) vonden de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst plaats. Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) werden de bezoeken tussen een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode werd minimaal twee uur geïnventariseerd.

2.2 Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie werd uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur 2012.

De inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen zijn op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Flora- en faunawet een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Delflandlaan 6 te Voorburg (gemeente Leidschendam-Voorburg), in de provincie Zuid-Holland. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied wordt aan alle zijden begrensd door een verharde weg en bebouwing. Het plangebied ligt midden in een woonwijk.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2012.

Aanwezige ecotopen

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig

- gebouwen met platte daken en spouwmuren met open stootvoegen;
- betonnen gebouw met plat dak;
- dikke bomen (diameter borsthoogte > 25 cm), zonder holtes;
- gazon;
- verhard oppervlak (schoolplein);
- plantsoen.

4 Resultaten

Gedurende het onderzoek werden binnen het plangebied twee soorten vleermuizen aangetroffen:

- gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

Hieronder worden per soort de waarnemingen en functies weergegeven. Een verspreidingskaart is opgenomen in Bijlage 1 .

4.1 Per soort

Gewone dwergvleermuis

Tijdens de inventarisaties werden verspreid over het plangebied twee à drie gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. Tijdens de veldbezoeken werden geen echte gebouwgebonden activiteiten waargenomen. Wel vloog in de avond van 26 mei een vleermuis enige tijd langs de gevels aan de zuidwest zijde van het grote gebouw. Op 19 juni vloog een dier in de ochtend een keer een rondje om het meest zuidwestelijke gebouw. Beide waarnemingen kunnen duiden voor interesse voor het gebouw, waar er werden geen zwermende of invliegende dieren waargenomen.

Tijdens het paarseizoen werd op 29 augustus 2013 af en toe een roepend mannetjes gehoord. Dit mannetje betrof waarschijnlijk een mannetje dat een ruime baltsvlucht maakte en afkomstig was van het inmiddels gesloopte schoolgebouw op de Delflandlaan 1.

4.2 Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis werd alleen in het paarseizoen (augustus – september) foeragerend waargenomen. Het ging hierbij om een à twee dieren Ook hier werd een roepend mannetje al vliegend waargenomen. Omdat ruige dwergvleermuizen over het algemeen roepen vanuit hun verblijfplaats en het mannetje slechts een keer is gehoord wordt ervan uitgegaan dat de waarneming regulier sociaal geluid betrof en niets te maken had met een paarverblijfplaats.

4.3 Per functie

4.4 Foerageergebied

Alleen gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis foerageren in het plangebied. Op grond van de geringe omvang van het plangebied en het beperkte aantal over het algemeen kort foeragerende dieren kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is.

Vliegroutes

De aanwezige lijnvormige elementen werden niet als vliegroute gebruikt. Essentiële vliegroutes zijn dan ook niet aanwezig in het plangebied.

Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

Gedurende het onderzoek werden geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

5 Ingreep

Gemeente Leidschendam Voorburg is voornemens om in plangebied Basisschool 'De Dijsselbloem', Delflandlaan 6, Voorburg, een aantal gebouwen te slopen. Ingrepen die daartoe in het plangebied plaatsvinden bestaan uit:

- sloop van aanwezige schoolgebouwen;
- bouwrijp maken terrein;
- realiseren nieuwbouw

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingreep kan vallen. Onderhavige ingreep valt onder het volgende belang:

j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

6 Toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Effecten

Het plangebied fungeert niet als essentieel foerageergebied voor gewone en ruige dwergvleermuis. De ingreep heeft dan ook geen negatief effect op de in het plangebied foeragerende vleermuizen.

Er werden geen paar-, zomer- en/of kraamverblijfplaatsen waargenomen. Daarnaast waren er geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een winterverblijfplaats voor grotere aantallen dieren.

Gedurende het onderzoek werden geen vliegroutes waargenomen. Essentiële vliegroutes zijn niet aanwezig in het plangebied.

6.2 Resultaten toetsing

De voorgenomen ingreep heeft geen negatief effect op de lokaal aanwezige populatie vleermuizen en leidt dan ook niet tot een overtreding van de Flora- en faunawet.

7 Conclusies

- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor enkele gewone en ruige dwergvleermuizen.
- Op grond van de geringe omvang van het plangebied en het beperkte aantal over het algemeen kort foeragerende dieren kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is.
- Tijdens de veldbezoeken werden geen vliegroutes waargenomen. In het plangebied zijn dan ook geen essentiële vliegroutes aanwezig zijn.
- Er werden geen paar-, zomer- en/of kraamverblijfplaatsen waargenomen.
- Er werden geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van een winterverblijfplaats voor grotere aantallen dieren.
- Vanwege het ontbreken van voor vleermuizen essentiële functies wordt met het uitvoeren van de werkzaamheden de Flora- en faunawet niet overtreden.
- Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur kan gesteld worden dat het plangebied afdoende werd geïnventariseerd.

8 Bronnen

8.1 Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Gegevensautoriteit Natuur, 2013. Vleermuisprotocol. [http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol. (08-11-2013)].

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil, 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Kasteel, S.W. van, 2013. Ecologische quickscan Basisschool De Dijsselbloem, Delflandlaan 6, Voorburg. In het kader van de natuurwetgeving. Rapport RA12403-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html (08-11-2013)].

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (pipistrellus pipistrellus) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica 8(2): 391-401.

8.2 Websites

www.batecho.eu

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Verspreidingskaart

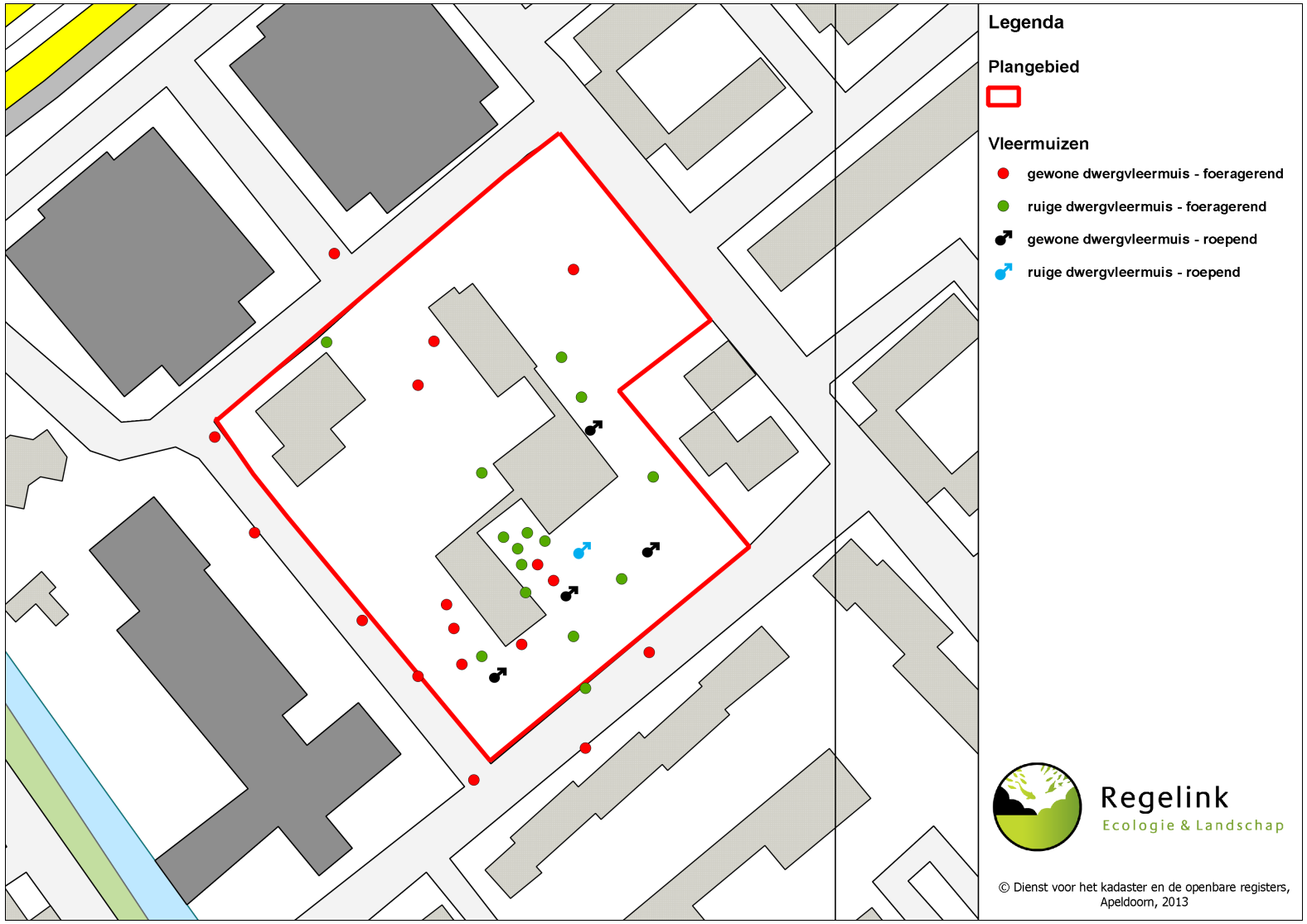

Bijlage 2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

A. Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8
Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9
Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10
Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11
Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12
Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de “AmvB art. 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

Tabel 1
Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2
De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3
De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;
- openbare veiligheid.

Vogels
Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EZ) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet. Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/ of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde locaties terug. De voorwaarden waaraan de nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;
- jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen moet altijd een omgevingscheck uitgevoerd worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

C. Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op:

http://www.hetlnvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/overzicht-van-gedragscodes-en-besluiten-flora-en-faunawet/overzicht-gedragscodes.

Bijlage 3 Definities

Algemeen belang
Een object of locatie is voor vleermuizen van algemeen belang wanneer het object of de locatie door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, maar hiermee de duurzame instandhouding van die populatie niet in gevaar komt.

Baltslocatie
Een locatie waar de functie baltsen is en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.

Baltsroep
Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Bijzonder belang
Een object of locatie is voor vleermuizen van bijzonder belang wanneer het object of de locatie door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, en daarmee de duurzame instandhouding van die populatie in gevaar komt.

Compensatiemaatregelen
Maatregelen die blijvend negatieve effecten van een ingreep op essentiële functies (vaste rust- of verblijfplaats, foerageergebied, vliegroute) van een of meerdere (soorten) vleermuizen opvangen.

Contactroep
Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannelijke vleermuizen reageren op andere vleermuizen die hun territorium binnenvliegen of een baltsplaats naderen.

Ecotoop (of landschapselement)
Het kleinste, ecologisch nog onderscheidbare gebied in een classificatiesysteem van landschappen. Het vertegenwoordigt een relatief homogene, ruimtelijke gebiedseenheid met eigenschappen voor het meten en vastleggen van gebiedsstructuur, functie en verandering.

Foerageergebied
Gebied waarbinnen een soort foerageert.

Foerageren
Verzamelen van voedsel.

Inpassingsplanning / inpassingsplan
Planning / plan dat beschrijft hoe een ruimtelijke ontwikkeling in functies van het landschap en flora en fauna ingepast kan worden.

Kolonie
Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vrouwtjes (matriarchaal systeem) die in de loop van de verschillende seizoenen een netwerk aan verschillende verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebieden gebruikt.

Kraamverblijfplaats
Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (overdag) een of

meerdere vleermuizen verblijven en de functie kramen is.

Migratieroute
Vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en vice versa.

Mitigatiemaatregelen
Maatregelen die dienen om een negatief effect van een ingreep op vleermuizen zoveel mogelijk te verzachten.

Paargebied
Gebied waarin een hoge concentratie aan paarterritoria of paarverblijfplaatsen ligt.

Paarlocatie (zwermlocatie)
Locatie waarvan de functie paren is.

Paarterritorium
Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Paarverblijfplaats
Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in voorjaar en/of najaar (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie paren is.

(Lokale) populaties
Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vleermuizen van een soort (mannetjes en vrouwtjes) die gedurende de winter of de zomer in een bepaald gebied leven en waarbij uitwisseling met andere populaties voornamelijk door middel van migratie en/of op zwermlocaties plaatsvindt.

Rustplaats
Object waarin of waaraan een vleermuis gedurende de nacht rust, maar waarin of waaraan door die vleermuis niet de dag wordt doorgebracht.

Sociale geluiden
Geluiden die vleermuizen met hun stembanden produceren en die voornamelijk een rol spelen in de sociale interactie tussen dieren (in tegenstelling tot echolocatiegeluiden) en waarvan de specifieke functie (bijvoorbeeld Baltsroep) niet is vastgesteld.

Tussenverblijfplaats
Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de overgang van zomer- naar winterseizoen en winter- naar zomerseizoen (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, de functie niet paarplaats is en welke dienst doet voor het overbruggen van afstand en/of tijd tussen de seizoenen.

Werfroep
Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannetjes de locatie van hun territorium en/of baltsplaats kenbaar maken.

Winterverblijfplaats
Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de winter (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie overwinteren is.

Verblijfplaats
Object (huis, boom, ondergronds object) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag), maar de functie onbekend is.

Vliegroute
Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt.

Zomerverblijfplaats
Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (gedurende de kraamtijd) (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, maar de functie niet kramen is of de functie onbekend is.

Zwermen
Gedrag dat veel vleermuissoorten vertonen voordat zij een verblijfplaats binnenvliegen en dat zich kenmerkt door het herhaaldelijk naderen (aanvliegen) van de toegang van de verblijfplaats zonder deze definitief te betreden.

Zwermlocatie
Locatie waar dieren in herfst of voorjaar zwermen (vaak bij of in winterverblijfplaatsen).